

se fetere fecisse coram Pharaone et Ægyptiis, dum A
quotidie et ipsi durioribus diversarum sarcinarum
premitur opprobriis. Cruentis vulneribus sauciati
querimoniam feceramus de multimodis injuriis a
filio Rihhardi nobis sæpe sæpius arroganter irroga-
tis, nec ullam emendationem penitus sentiebamus;
sed propter hoc, quod vobis causati sumus, odibiles
existimus omnibus incolis illius regionis. Nullus
enim amat, nullus veneratur; quia nullus timet
supratonsus, nec circumtensus, nec Deum nec ho-
minem. Cuncti nos inimicabiliter insequuntur, et
maxime ille prædictus, qui, postquam a vobis do-
mum reversi sumus, majore temeritate inflatus,
quia civicum adjutorium non invenerat, congrega-
verat Suevigenas, quos poterat, et prata nostra cum
eorum equis ex maxima parte depastus est; illam B
aquam, præter quam nullam habemus aliam, quam
ei sæpe interdiximus, expiscari furtive et publice
non cessat. De his omnibus nullum habemus defen-
sorem! quia vobis variarum rerum negotia jugiter
allabuntur, nosterque advocatus undique ab hostium
insidiis detentus dilaceratur; et ideo a neutro de-
fensi hinc inde miserabiliter a tali quassamur ho-
mullo (*ita cod.*) tamen a Capite Regio defendi absque
dubitatione speramus. Valete.

XII.

AD EUMDEM.

*Extremam annonæ penuriam ejus beneficentia suble-
vandam sperat.*

Antistiti L. [*cod. J., sed, ut videtur, mendose,*
tutori Dei Ecclesiæ catholico pastori, W. humilis C
homullus, devota munia sedulorum precaminum in
Christo.

Solita sedulitate loquacitatis ineptæ nimie insisti-
mus grandi petitioni, valdeque grandia petimus,
quia vos grandia largiri usque modo sentiebamus.
Sericis tunicis, quas usque nunc ob eleemosynam
vestri sufficienter habebamus, modo non habemus,
nisi singuli fratres singulas, ipsasque vetustate pene
consumptas. Nulla enim semina vestro jure nobis
concessa lanificium operatur; quia ut incolæ regio-
nis decertant, nullo modo tali lege infringuntur. De

inopia frumenti nuper vobis incassum demanda-
veramus, quia priori anno terræ infertilitas, aeris
inæqualitas, ut etiam horno videmus evenire, fruges
ditiorum locorum, quæ in alimoniam habemus,
hiemis asperitas, pruinaeque mordacitas utrinque
plus quam LX jugera decoxit. Quid illi familiolæ fa-
ciendum sit, nescimus, quæ hinc inde vagula per
varia dissipatur loca, non habens debiti victus suffi-
cientiam necessaria.

Istis cæterisque prætermisissis de domesticis com-
patiendi tractamus, qui nos quotidie conclamantes
perturbant, victum vestitumque hyperbolice expo-
scentes, sartores videlicet Ecclesiæ cæterorumque
ædificiorum instauratores. Duo etiam coci, unus
ligna, alter colligens olera; duo pistores, bubuleus
atque subulcus, caprarius, custos equorum, sutores,
lautores, brazatores [braxatores], qui nunc quotidie
vacant. Nullum enim hospitem possumus suscipere
aut potu reficere: quia non dederunt nobis brazam,
quibus jusseratis. Pauperibus namque vos in eleemo-
synam suscepimus, et his, qui hinc inde confluunt,
non audemus denegare solatia. Fratribus omni Sab-
bato pro charitate miscendum post Mandatum, aliis-
que summis festis utendum, non modicum vini
empturi sumus cum illa pecunia quam utrique nostri
dominorum largiti sunt. Cætera plurimaque id genus,
quæ desunt, speramus emendari a patre monasterii,
quem vos esse profiteamur. Valete.

XIII.

IDEM, UT VIDETUR, AD G. ET E.

Petit frequentiores litteras et sui amorem.

Dilectissimo patri G. dignæque matri E. senior
W. fraterque junior ævo, salutem in Domino.

Quod longo tempore privati sumus vestro collo-
quio, sæpius tristamur mœrere non modico. Nimum
tamen confisi vestræ pietati nihil aliud petamus nisi
plenitudinem charitatis et compatiendi, quam sem-
per in vobis habebamus. Nihil aliud servitii habe-
mus præ manibus. Hoc scitote sine dubio, quod
jugiter supplicamus coram summo Deo pro vestra
beatitudine hic et in cælo. Valete.

ANNO DOMINI DCCCCLXXX.

HELPERICUS

MONACHUS S. GALLI.

NOTITIA HISTORICA IN HELPERICUM.

(Apud. Fabric. Biblioth. med. et inf. Lat.)

*Helpricus, Elpricus, Hulpricus, Helpericus, Hel- D nachus S. Galli, ordinis S. Benedicti, circa annu-
phericus, Chilpericus, Hiiphericus, Hilpericus, mo- 980 scripsit librum De computo ecclesiastico, quem*

esse non ambigam. Unum ergo a vestra paternitate deposco, ut quod vestra jussione coactus aggredior, vestro munimine fretus indemnis evadam; quod ita fieri poterit, si fastidiosos quibusque, et qui alios tantum reprehendere valent, hujus lectio subtrahatur: et vobis vestrique similibus, qui sine livore, oculo columbino, ut ita dicam, cuncta respicitis, examinandum præbeatur.

Verum hæc hæreticus quisque quomodo volet accipiat: mihi vestrum judicium satis idoneum constat, cui summa [Veritas] hoc anno perspicue dignata est manifestare, quam sit inutile sanctissimis vestrae paternitatis imperiis repugnare. Evenire autem justissime solet, ut qui patris salubria spreverit consilia, debita pertinaciae suae quandoque luat supplicia, quod eo verius possum fateri, quo sæpius et hoc anno crebrius atque acerbius, imo et justius, non desino experiri.

Nec immerito: cum enim me divina pietas loco illo restituisset, quo me ad sibi serviendum jam dudum delegerat, et unde ego infelix instabilitatis solummodo causa exieram, cum ibidem omnibus bonis abundarem, quodque ego super omnia duco, sanctissima sanctorum Patrum dilectione foverer; cum, inquam, me superna clementia post diuturnam evagationem illuc revocasset, vestraque erga me so-

lito flagrans paternitas secum retinere voluisset: adversa, ut patet, impellente fortuna, non acquievi, sed pristina usus levitate redii, quo me et multa passum recolebam, et deteriora passurum non ignorabam. Quo facto et illud didici multum apud Deum valere preces, quas illi ex animo funditus, cum una eademque leviter fusa oratione tantum adversus me obtinueritis. Reminiscor enim vos, cum me retinere nequiretis, imprecatum mihi, ut invenirem aliquem, qui me acerrime verberaret in loco, ad quem tantopere festinabam; quam orationem effectus est e vestigio consecutus. Quanta enim contumeliarum verba, quot proborum ludibria, quæ et qualia derisionum tormenta deinceps patiar ab his præcipue qui erant quondam pacifici mei, quosque ego apud vos summis laudibus extuli, lingua non valet effari. Quod quia ob ulciscendam in me levitatem jure obtigisse cognosco, divinam super his laudem acquitatem: et ut ab his tandem eripi queam, vestrarum obnixæ postulo suffragia precum: ut quem licet nolens tanto malignus fasce gravitatis, orando tanto relevetis ab onere, dexterioris manum orationis porrigendo. Verum hæc plenius, si Dominus cupitum præbuerit colloquium, vivo sermone expedientur. Quod ut citius fieri valeat, vestra exorabilis oratio precibus crebris obtineat.

PROLOGUS.

Cum fratribus adolescentioribus nostris quædam calculatoriæ artis rudimenta communi sermone explicare cœpisssem, quo eis hujusce quoque non contemnendæ, ut multi arbitrantur, scientiæ aliquid impertirer, quos in arte grammatica, prout divina auxiliata est magnificentia, aliquatenus induxeram, nescio quo accensi desiderio instare vehementer cœperunt, quatenus ea, quæ viva voce deprompseram, multorum utilitati profutura qualicunque scripto ederem, ut, si quando hæc, ut solet mens humana diversis dedita curis multa oblivisci, memoriæ exciderent, litterarum suffragiis ea quoquo modo reparare valerent. Quibus cum obnoxius [f. obnixius] renitens, id quod erat obtenderem, superesse scilicet libros de hac eadem re tum dilucide, tum venuste majorum nostrorum tempore editos, præcipue venerabilis viri Domini Bedæ presbyteri, qui cum in aliis, tum etiam in hoc sanctæ Ecclesiæ utilitati plurimum esudavit; illorum lectionem instarent; illos diutina meditatione perdiscere studerent, a me intentionem averterent, nec me aggredi cogerent opus omnium sputis obnoxium, cunctorum deridiculis dignum, præsertim cum sim ingenio rudis, sermone impeditus, et ne rusticano quidem eloquio balbutire sufficiam; nedum veritatis quippiam comminisci præsumam. Cum hæc, hujusmodi

plura excusationis obtentum [sic cod. f. obtentu] objicerem; tum vero pertinacius insistere, et non novi, inquit, aliquid te eudere petimus, qui nihil jam reperiri posse remur, quod ab aliis non invenitur dictum; sed ex his, quæ ab aliis asseris sparsim copioseque tractata, poscimus utiliora quæque nobisque necessaria, studio tuo decerpta, in unum colligi, et veluti sertum quoddam ex diversis floribus compingi. In quo opere non pompacitatis verborum falleras, aut urbanitatis exigimus veneres, quas utras [supple in] antiquorum est invenire commentariis. Enimvero quæ ab aliis obscurius sunt prolata, tuo, quæsumus, manifestiora fiant relatu. Hac evictus importunitate, et de divina præsumens largiflua bonitate, studiosa nihilominus provocatus fratrum charitate, quæ humiliter eos postulare sensi, eo tenore tentare præsumpsi, ut hæc nulli unquam, præter se, legenda præbere, vel auctorem operis publicare pollicerentur.

Sed et si cujus peritorum hæc aures offenderint, ne me temeritatis notet elogio, sed noverit me charitatis paruisse imperio, ac fraternæ utilitati deservisse, prout fuit studio possibile. Quotidiana igitur annuaque Compoti argumenta vulgatiore, et quæ ne laicus quidem, ne dum clericus impune ignoraverit, undecunque collecta, et planiore, quam sint ab aliis,